

En introduktion til Svend Højberg Nielsens uniformsplancher

Hvem kender Svend Højberg Nielsens uniformsplancher? Har man været medlem af Chakoten i en længere årrække, gør man givetvis. Men bortset fra denne kreds er han og hans plancher næppe kendt af særlig mange. Det vil denne artikel forsøge at råde bod på.

Højberg døde den 9. august 2005, 86 år gammel, og i de følgende år samlede hans dattersøn Mikkel Frank, hvad han kunne finde af hans plancher og digitaliserede dem i tryk kvalitet. Samlingen består af 354 farvelagte plancher, men det antages almindeligvis, at Højberg har produceret mere end 500 tegninger i såvel sort/hvid og farver over en tredive-årig periode.

Medlemmer af Chakoten bistod med at sætte korrekte tekster på de 354 plancher og havde den glæde at få en kopi af samlingen med tilladelse til at bruge tegningerne i tidsskriftet. Det har vi benyttet os af, så ofte lejlighed har budt sig. Se bl.a. bagsiden på særnummeret fra september 2014 om Danmark under 1. Verdenskrig 1914-1918. Det gør vi også i stort omfang i denne artikel, som er ledsaget af et righoldigt udvalg af Højbergs flotte hestetegninger, og det vil vi fortsætte med i fremtiden.

Højbergs interesse for heste

Svend Viggo Højberg Nielsen blev født den 15. marts 1919 i Valdemarsgade i Århus. Hans forældre var Ove Svend Højberg Nielsen og Dagmar Højberg Nielsen. Højberg voksede op blandt heste, først ved 3. Dragonregiment i Århus og Tønder, og siden ved Husarregimentet i Næstved, hvor hans far var befalingsmand og senere berider. Så heste var en stor del af unge Højbergs dagligdag og kom til at præge hans kunstnersind i hele hans liv.

Vort æresmedlem, Christian Würgler Hansen, som er professionel tegner, har karakteriseret Højbergs tegninger således: "Lige siden jeg blev medlem af

Svend Højberg Nielsen gik ikke på kompromis, når han tegnede sine uniformsplancher. De blev udført med en detaljerighed og en utrolig nøjagtighed.

Af Claus Mogensen

Chakoten en gang i tresserne, har jeg været fascineret af Højbergs tegninger. De har helt deres egen stil. De ser ud som et broderi med masser af detaljer, langsomt bygget op af bittesmå prikker, der danner en charmerende helhed. Stilen er ikke super realistisk, men umiskendelig Højbergs egen. Særligt nyder jeg at se på hans heste, der som elegante skabninger, meget lig svaner, svæver henover papiret."

Højberg i forsvaret

Under besættelsen var Højberg medlem af en modstandsgruppe, i øvrigt i samme gruppe som den senere borgmester i Gladsaxe Erhard Jacobsen. I 1946 indtrådte Højberg som værnepligtig ved 1. Feltartilleriregiment. Han blev udtaget til officersaspirant, og i foråret 1947 blev han udnævnt til kornet og overført til 6. artilleriregiment. Efter at han havde gjort tjeneste blandt andet i Tyskland, forlod han forsvaret i 1949 med grad af sekondløjtnant. Han fortsatte herefter i mange år som premierløjtnant i Hjemmeværnet.

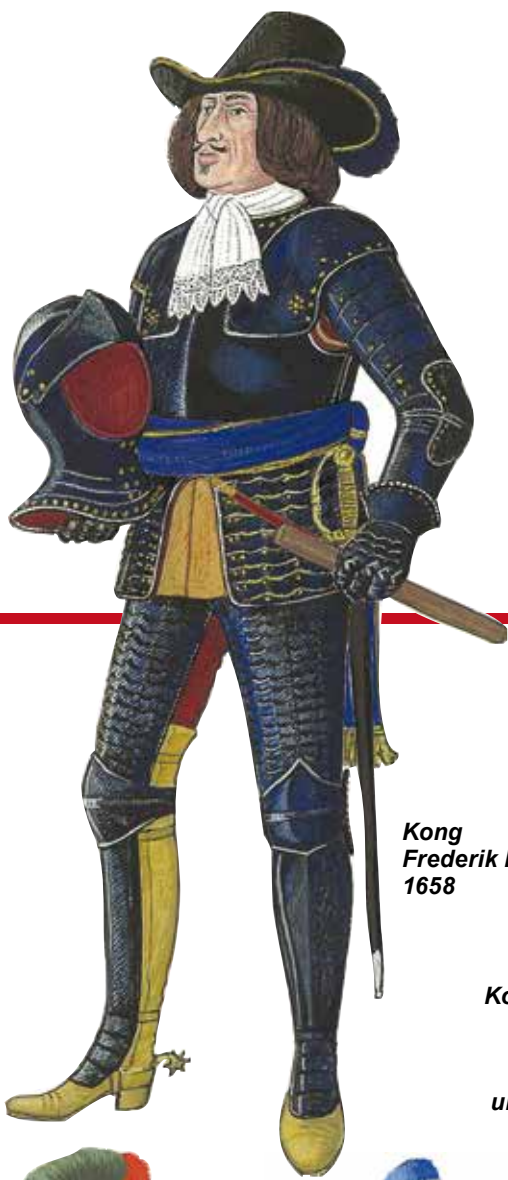
Højberg i arbejde

Med stor underfundighed og lune fortalte Højberg om sin ansættelse i Gladsaxe kommunes tekniske forvaltning. I længere tid havde han ikke noget at lave, så han gik derfor til borgmester Jacobsen for at gøre opmærksom på problemet. Borgmesteren svarede: "Rolig, rolig Højberg, gå De bare tilbage til Deres kontor – det ordner sig." Men

Kong Christian IV, 1640

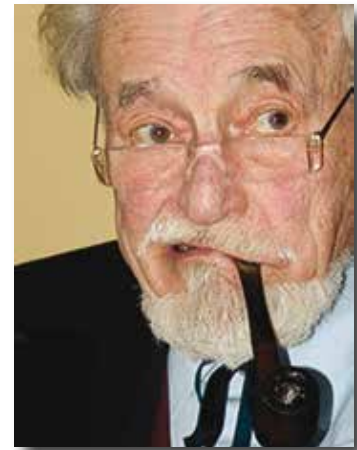
der skete ingenting, selv om han gentog sine henvendelser til borgmesteren. Så derfor brugte han tiden til noget fornuftigt, nemlig til at tegne figurer og skrive romerske digte i klassisk form. Så skal vi ikke benytte lejligheden til at sende en varm tak til Gladsaxe kommune, for at Højberg fik tid til at lave så mange flotte tegninger, som vi nu kan glæde os over?

**Kong
Frederik III,
1658**

**Kong Frederik
VII i den
Kongelige
Livgardes
uniform, 1858**

Svend Højberg Nielsen

Højberg i Chakoten

Gennem en god ven hørte Højberg om Selskabet Chakoten og indtrådte som medlem i 1963. Han var og er her især kendt for sine mange uniformstegninger. Højbergs hovedinteresse i Chakoten var i starten at bemale tinfigurer med oliefarver, men efter at have udviklet eksem over for terpentint, måtte han udelukkende benytte vandbaserede farver.

Dette lagde kimen til hans kendte uniformsplancher. Inspirationen til tegningerne hentede han fra fotos, tegninger, originalgenstande osv. Interessen for et gengive uniformerne så korrekt som muligt gjorde, at han til stadighed op gennem årene gennemså og rettede på sine mange kolorerede tegninger, det er blevet til i årenes løb.

**Sjællandske
Skarp-
skyttekorps,
grenader,
1808**

**Den
Kongelige
Livgarde til
Fods, officer
og garder
1807**

**3. Jydske
Infanterieregiment,
kommander-
sergent 1837**

**1. Linie Infanterie
Batallion,
menig 1848.**

**15. Bataillon, menig
rekylgeværskytte
1926**

En introduktion til Svend Højberg Nielsens uniformsplancher

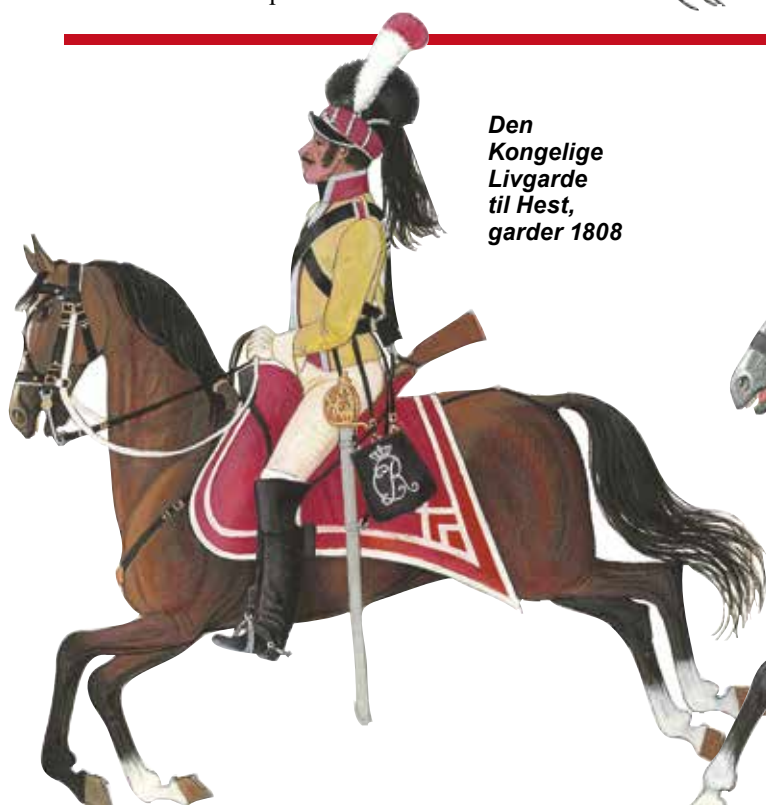
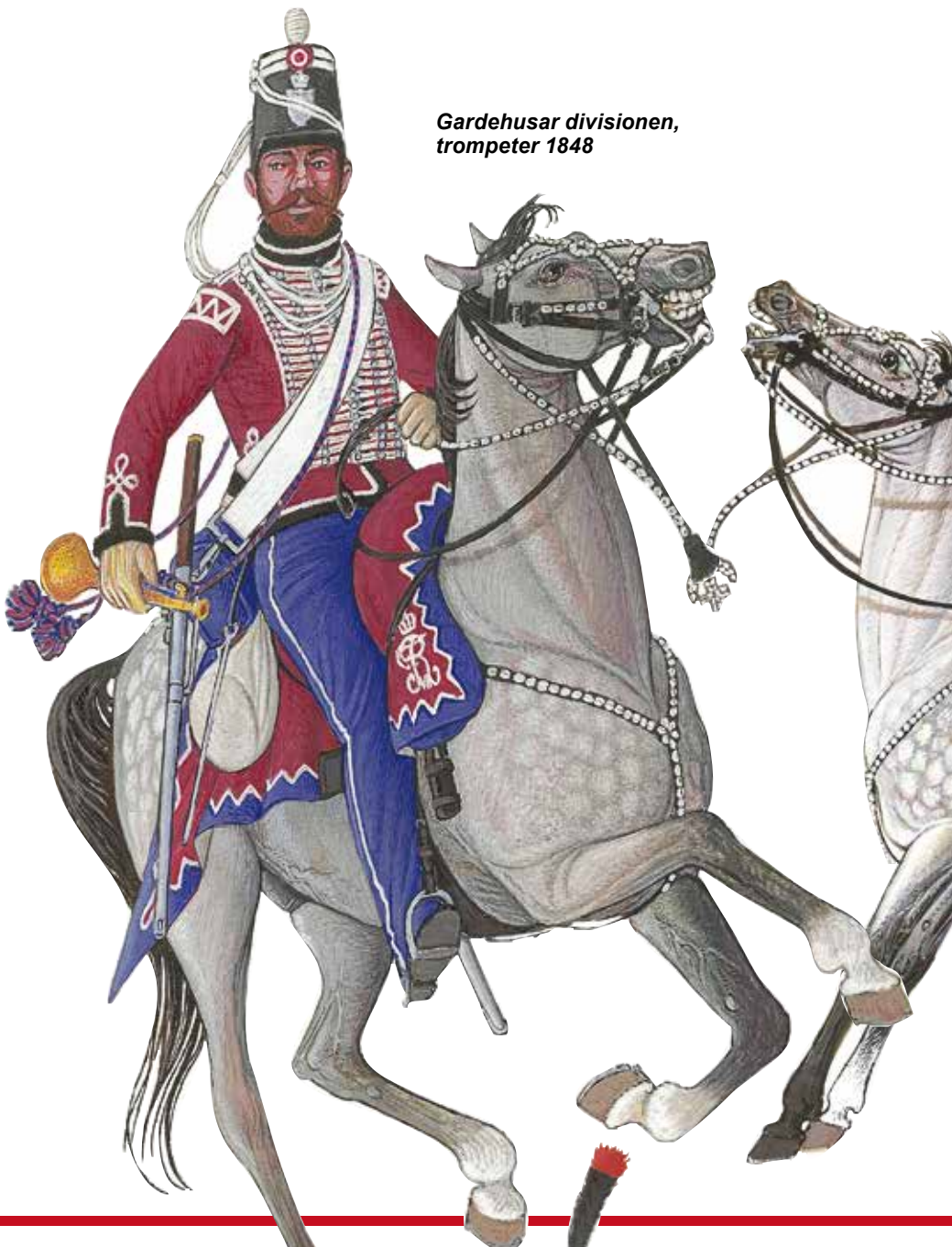
*Gardehusar divisionen,
trompeter 1848*

Højbergs pertentlighed

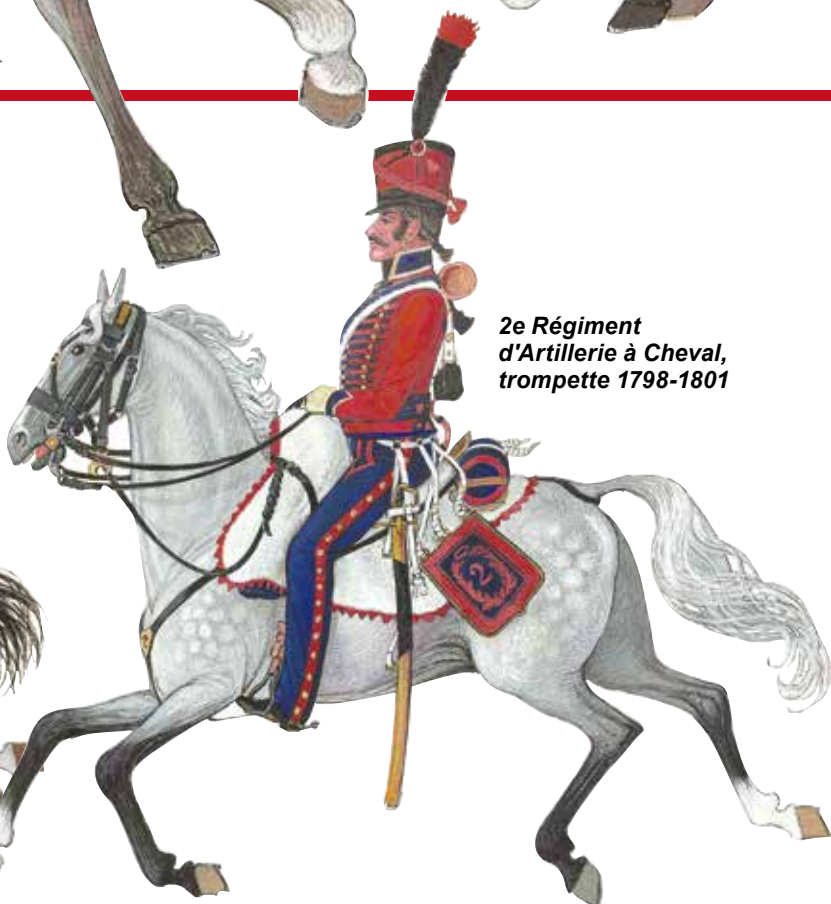
Højbergs arbejdsform har altid været kendetegnet ved hans omhu og interesse for korrekthed ned i mindste detalje og ved brug af bedste forlæg, f.eks. kunstnere og uniformseksperter som Edouard Detaille og Lucien Rousselot.

Pertentligheden var stor, og der blev ikke gået på kompromis med det mindste. Alt skulle være korrekt. Historiske uniformer og soldaternes udrustning skulle vises gennem al den kritiske viden, der kunne samles. Resultatet er i særklasse. Bemærk den udsøgte detaljerigdom og utrolige nøjagtighed på de uniformsplancher, der ledsager artiklen.

Denne artikels forfatter har på nærmeste hånd haft lejlighed til at følge Højbergs pertentlighed. Da Højbergs bøger efter hans død blev solgt på et anvisningssalg, lykkedes det at erhverve et par stykker. Den ene var en lille bog om highland-uniformer med nogle meget detaljerede billeder af skotter i deres forskellige klandragter, og den anden var Osprey-bog nr. 118 om The Jacobite Rebellions 1689-1745. Men Osprey-bogen var dobbelt så tyk som en normal Osprey-bog, for ikke alene rummede den et lille maskinskrevet hæfte i A5-format på fem tætbeskrevne

*Den
Kongelige
Livgarde
til Hest,
garder 1808*

*2e Régiment
d'Artillerie à Cheval,
trompette 1798-1801*

*Husarregimentet,
trompeter 1829*

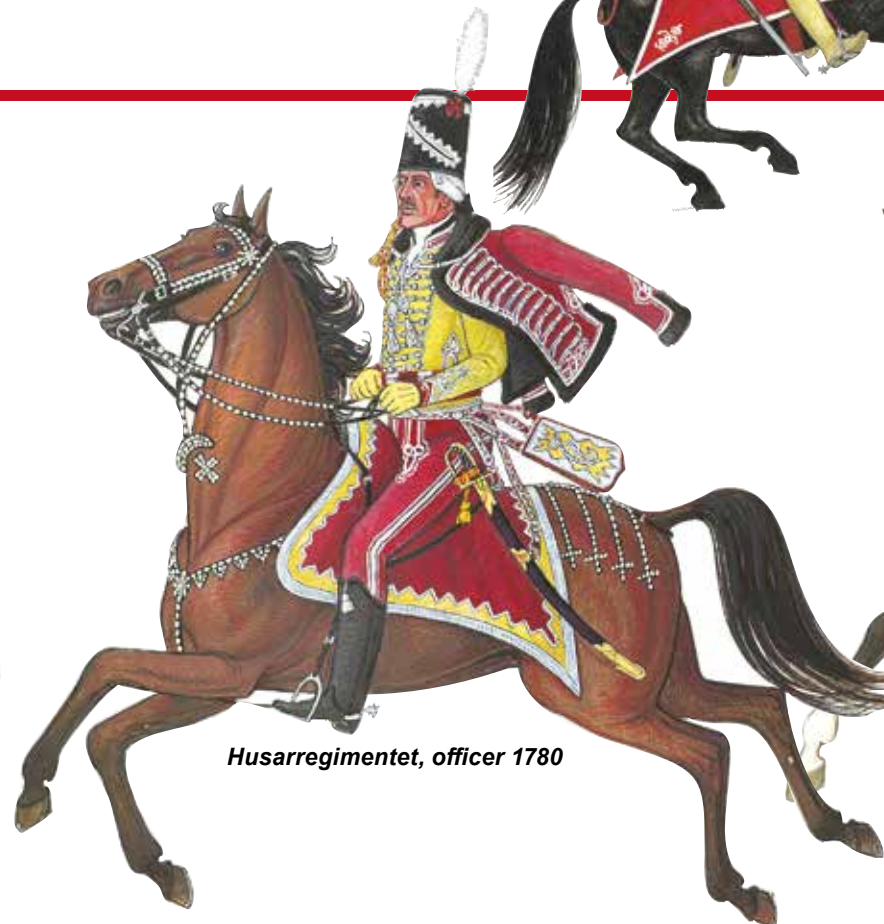
*Sjællandske
Landsener
Regiment, skytte
1837*

*Ulaneskadronen,
officer 1808*

*Husarkompagniet,
husar,
ca. 1740*

Husarregimentet, officer 1780

*Maréchal
d'Empire (Ney),
grand uniforme
1805*

En introduktion til Svend Højberg Nielsens uniformsplancher

sider med titlen *The Highland Dress of 1745-46*, den rummede også en stribe farvelagte sider med tartanmønstre i stor forstørrelse, som viste farvenuancerne og vævningerne helt tydeligt i mindste detalje. Det var Højbergs hjælpemidler til at male mønstrene helt nøjagtigt på de flotte skotter, han har med i sine uniformsplancher.

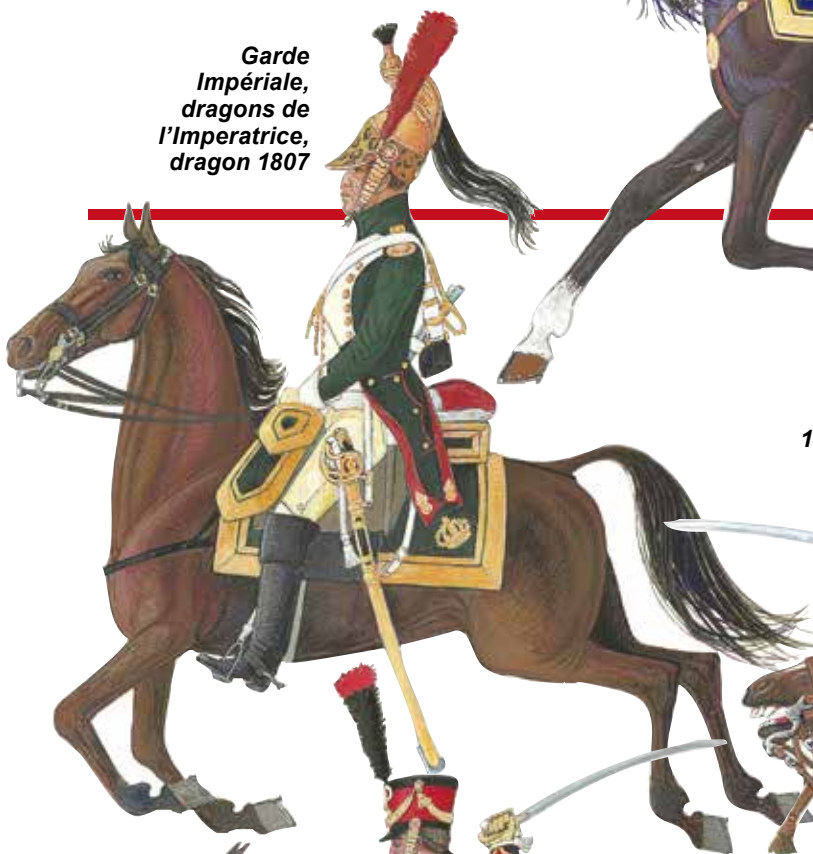
Højbergs produktion

Højbergs første artikel i *Chakoten* blev allerede bragt i 1963 og handlede om Husarkompagniet 1737-1746. Siden fulgte mange flere illustrerede om danske husarer gennem tiden. Men også danske

*8th King's Royal
Irish Hussars,
officer 1832*

*Garde
Impériale,
dragons de
l'Imperatrice,
dragon 1807*

*10th (Prince of Wales's
Own) Regiment of
(Light) Dragoons,
trooper 1815*

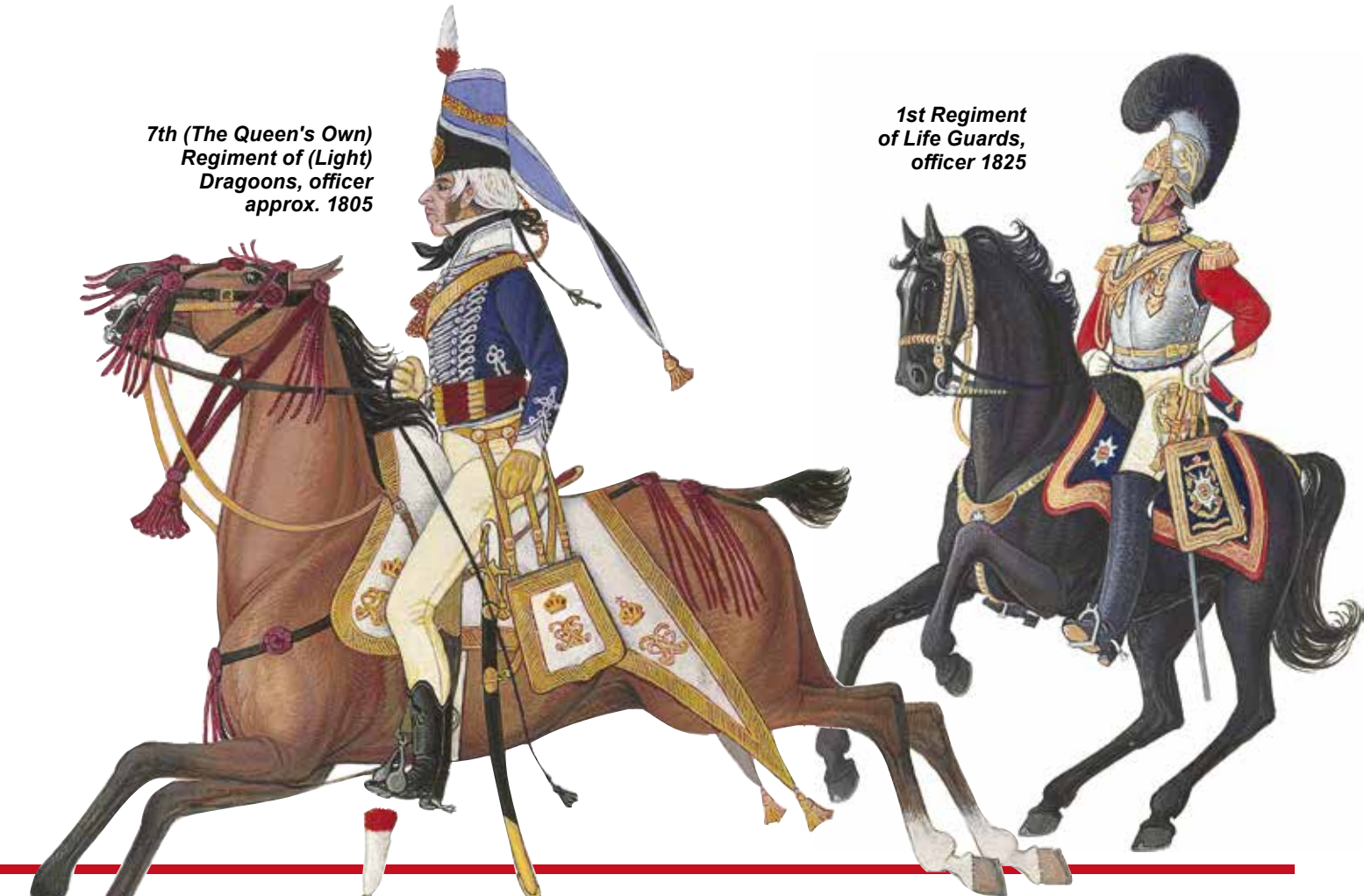

*6e Régiment
de Hussards,
hussard 1808*

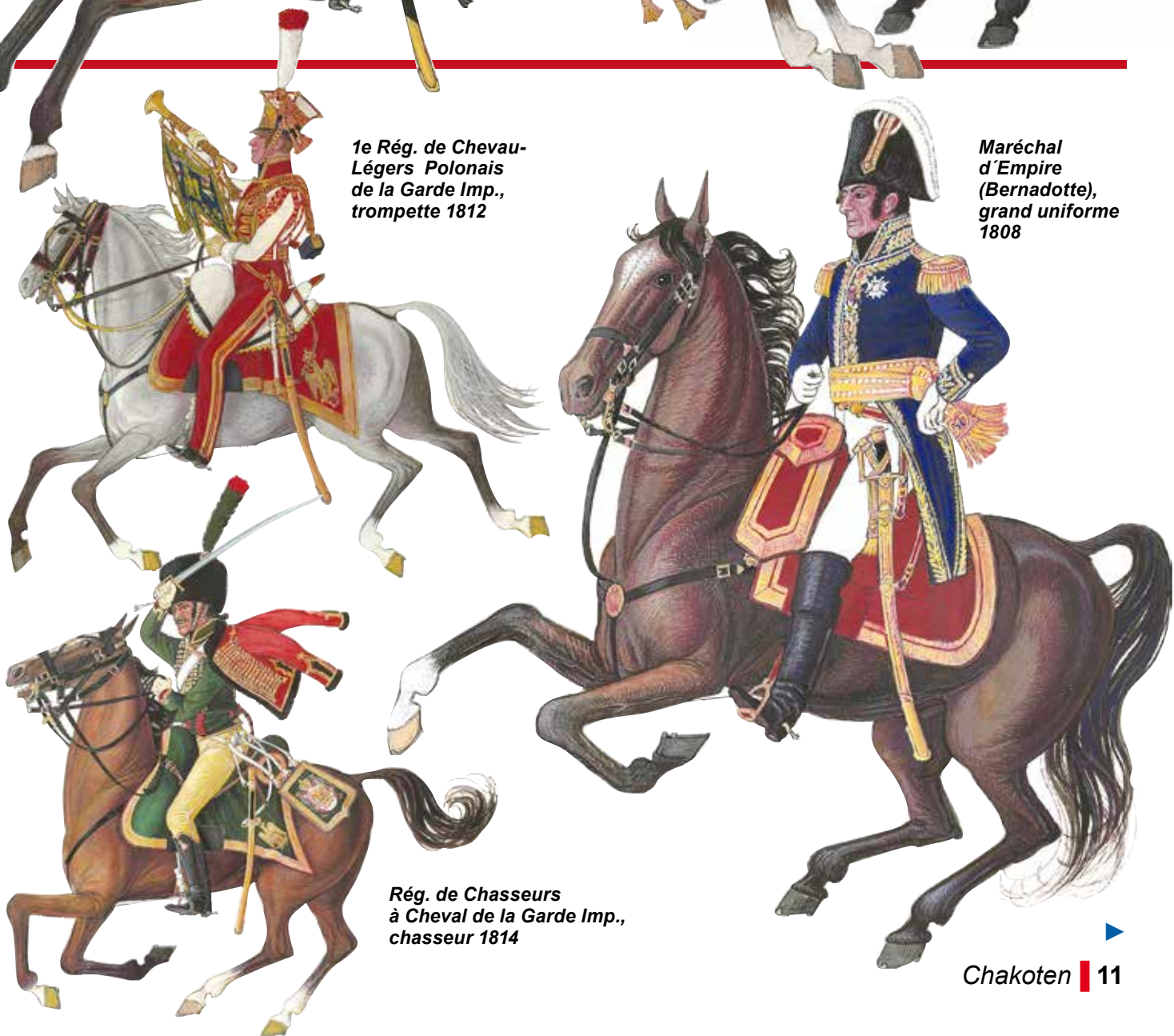
7th (The Queen's Own)
Regiment of (Light)
Dragoons, officer
approx. 1805

1st Regiment
of Life Guards,
officer 1825

1e Rég. de Cheval-
Légers Polonais
de la Garde Imp.,
trompette 1812

Maréchal
d'Empire
(Bernadotte),
grand uniforme
1808

Rég. de Chasseurs
à Cheval de la Garde Imp.,
chasseur 1814

En introduktion til Svend Højberg Nielsens uniformsplancher

dragoner, skotter fra Bonnie Prince Charles' tid samt fransk og britisk kavaleri gennem tiderne fangede hans flittige og omhyggelige interesse.

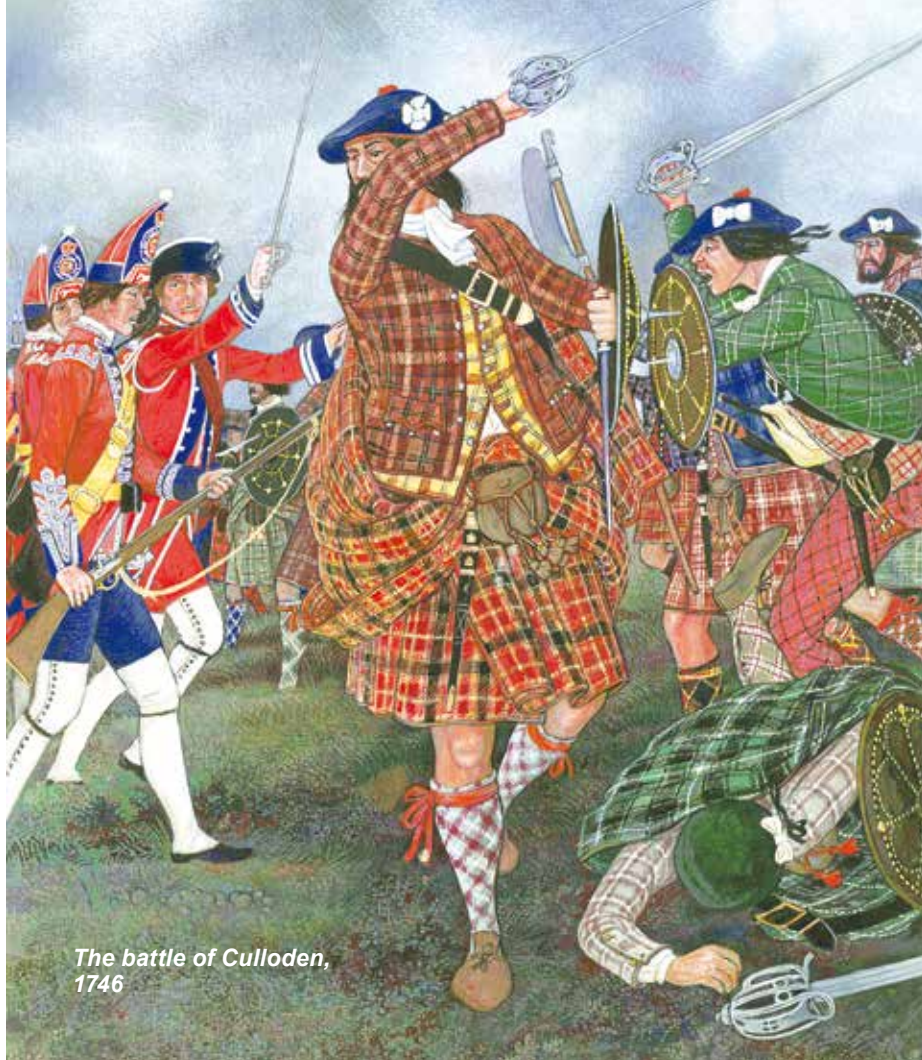
Ligeledes hjalp Højberg altid gerne med at illustrere andres artikler til Chakoten, som derved fik et betragteligt løft både kvalitetsmæssigt og visuelt.

Når man gennemgår Højbergs produktion af uniformsplancher, bliver man hurtigt klar over hans præferencer. Op mod 70 % af uniformsplancherne er ryttere, hvor fokus i særdeleshed er på hestene. Ca. 45 % af alle hans plancher er med uniformer fra Danmark. Knap 30 % er franske uniformer fra især Napoleonstiden, og endelig er ca. 15 % fra Storbritannien, hvor især skotterne dominerer. Her er fokus på The Highlanders, The Jacobite Rebellions og slaget ved Culloden Moor 1746. Det efterlader 10 % til omkring 10 yderligere lande.

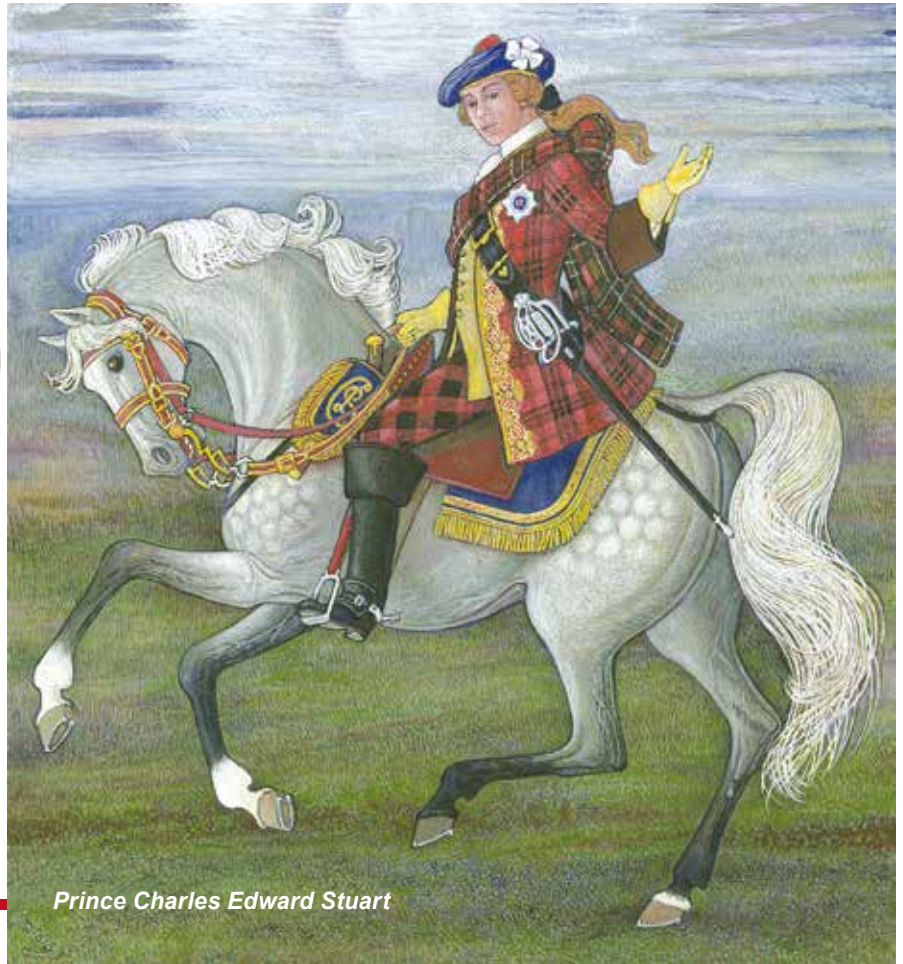
Et andet område, hvor Højbergs planchesamling adskiller sig fra andre lignende samlinger, er, at den også indeholder kongelige, såvel danske som udenlandske, samt hærførere bl.a. i form af franske marskaller. Endelig har samlingen en tidsmæssig spændvidde på over tre århundreder.

Ud over fremstillingen af uniformsplancher var Højberg tillige meget anerkendt for sin store venlighed og beredvillighed til at hjælpe yngre medlemmer med uniformshistorie, som jo afgjort ofte kræver en meget specialiseret og detaljeret viden opsamlet gennem mange år. Og det havde Højberg jo så afgjort i særlig grad, når det gjaldt heste, da han jo næsten var født husar.

Heste og uniformer var dog ikke hele Højbergs interesse. Hans store viden favnede bredt. Ikke mindst når man kom ind på romersk historie og religionshistorie. Han var et rigt sammensat og facetteret menneske med mange talenter og altid parat til at hjælpe andre. En samtale med Højberg kunne være en speciel oplevelse, for når man spurgte ham om et eller andet, fik man ofte ikke umiddelbart noget svar. Man tænkte, at han måske var lidt døv, eller måske små-senil. Men nej, han havde hørt det hele, og efter lidt tid kom svaret. Måske havde han blot taget sig en lille tur ind i fantasiens verden, ridende på en af sine "svævende heste". ■

Highlander,
1745

Prince Charles Edward Stuart

Danish Design by Marianne Sass Petersen

New Sword Stand

Se www.SwordStand.dk for udvalg og yderligere information

www.SwordStand.dk

order@swordstand.dk · +45 40 11 81 07 · Denmark